

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Onderzoek naar de kwaliteit van het reclasserings- toezicht

Plan van aanpak

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	4
1.2	Afbakening	5
2	Doel- en probleemstelling	6
3	Onderzoeksaanpak	7
3.1	Operationalisering	7
3.2	Methoden van onderzoek	8
3.3	Analysekader	9
	Bijlagen	
I	Operationalisering, bronnen en onderzoeksmethoden	10
II	Analysekader	12
III	Documentatie	18
IV	Lijst met afkortingen	19

1

Inleiding

In het Nederlands strafrechtstelsel bestaat de mogelijkheid van een persoonsgerichte aanpak. Deze wordt met name bereikt door bijzondere voorwaarden op te leggen aan verdachten en veroordeelden. Bijzondere voorwaarden zijn gericht op gedragsverandering bij de veroordeelde of verdachte en bescherming van de maatschappij en het slachtoffer in het bijzonder.¹ Onder meer rechters en het Openbaar Ministerie zijn instanties die bijzondere voorwaarden kunnen opleggen. Als iemand zich niet aan de gestelde voorwaarden houdt, kan een sanctie volgen, namelijk de tenuitvoerlegging van (een deel van) de voorwaardelijke straf. Dit is de 'stok achter de deur' om ervoor te zorgen dat mensen zich aan de voorwaarden houden.

Na het opleggen van bijzondere voorwaarden moet gecontroleerd worden of deze worden nageleefd. Verschillende organisaties zijn hier bij betrokken. Conform artikel 14c van het Wetboek van Strafrecht zijn de reclasseringsorganisaties belast met het houden van toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden. De reclassering moet zowel haar cliënten begeleiden en ondersteunen bij het naleven van de bijzondere voorwaarden, als controleren of zij deze naleven.

In Nederland zijn drie reclasseringsorganisaties werkzaam. Dat zijn achtereenvolgens Reclassering Nederland (RN), Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG) en Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering (LJ&R). Naast de reclassering zijn meer organisaties betrokken bij dit toezicht. Het Openbaar Ministerie en de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) treden op als opdrachtgever en zijn dan onder andere verantwoordelijk voor beslissingen over de voortgang van een toezicht en wanneer een voorwaarde wordt overtreden. Voorts zijn er instellingen die een rol spelen bij bepaalde bijzondere voorwaarden. Zo zijn er voorwaarden die de cliënt dwingen een behandeling te volgen of begeleid te wonen. Hier dragen onder meer forensische (poli)klinieken en Regionale Instellingen voor Begeleid Wonen (RIBW's) zorg voor.

¹ Aanwijzing voorwaardelijke vrijheidsstraffen en schorsing van voorlopige hechtenis onder voorwaarden.

1.1 Aanleiding

De afgelopen jaren leggen de rechterlijke macht en het Openbaar Ministerie (OM) steeds vaker voorwaardelijke straffen op. In 2007 voltooide de reclassering 7.200 toezichten, in 2014 is dit gestegen tot 11.800.² Uit de ramingen van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatie Centrum (WODC)³ komt de verwachting naar voren dat dit aantal de komende jaren blijft stijgen. Gedurende de periode dat de instroom stijgt, dienen de reclasseringsorganisaties tevens een taakstelling te realiseren, voortvloeiend uit bezuinigingen door het kabinet. Het realiseren van deze taakstelling, tezamen met de groeiende instroom (*meer met minder*), ziet de Inspectie als een risico voor de kwaliteit van de taakuitvoering. Dit risico kan er toe leiden dat het toezicht kwalitatief niet op orde is. Het is dan mogelijk dat bijzondere voorwaarden worden overtreden zonder gevolgen, of dat een opgelegde bijzondere voorwaarde niet (geheel) ten uitvoer wordt gelegd. In dit geval wordt een rechterlijke beslissing niet uitgevoerd. Bijzondere voorwaarden zijn gericht op het verlagen van het recidiverisico. Als deze niet worden nageleefd, verhoogt dat dus de kans op recidive.

In eerder onderzoek⁴ constateerde de Inspectie onder meer dat het methodisch werken door de reclassering verbetering behoeft en dat er knelpunten zijn in de samenwerking met het OM. Onvoldoende methodisch werken kan ertoe leiden dat overtredingen van bijzondere voorwaarden niet opgemerkt worden of dat de ondersteuning tekortschiet. Beide gevolgen zijn onwenselijk.

Voorts heeft de Inspectie signalen⁵ ontvangen dat er knelpunten zijn in de samenwerking met andere keten- en netwerkpartners van de reclassering. Een voorbeeld hiervan is de informatie-uitwisseling tussen de reclassering en forensisch psychiatrische instellingen. Een goede samenwerking tussen de reclassering en relevante keten- en netwerkpartners is een belangrijke randvoorwaarde voor een effectieve tenuitvoerlegging van voorwaardelijke straffen en adequaat toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden. Als de informatievoorziening door de politie bijvoorbeeld niet adequaat is, is het mogelijk dat de reclassering niet op de hoogte is van een recidive of een overtreding van een bijzondere voorwaarde en kan zij hier dus niet op acteren.

Een ander voorbeeld van ketensamenwerking is in het kader van de indicatiestelling forensische zorg. Via deze indicatiestelling wordt een inschatting gemaakt van het benodigde behandel- en beveiligingsniveau voor een cliënt in forensische zorg. Het NIFP/IFZ⁶ is hiervoor verantwoordelijk. Uit eerder (voor)onderzoek van de Inspectie blijkt dat het voorkomt dat justitiabelen te lang op een te hoog beveiligingsniveau blijven zitten. Bij de doorplaatsing naar een lager niveau bestaat dan het risico dat een justitiabele er nog niet klaar voor is, omdat de vrijheden niet voldoende stapsgewijs zijn uitgebouwd. De justitiabele heeft dan niet geleidelijk kunnen wennen aan de afnemende structuur en beveiliging, waardoor de overgang naar een lager beveiligingsniveau te groot kan zijn.

² Criminaliteit en rechtshandhaving 2014. Ontwikkelingen en samenhangen.

³ Capaciteitsbehoefte Justitiële Ketens t/m 2020. WODC, 2015.

⁴ De doorlichtingen van de 3RO in het arrondissement Rotterdam, zie www.ivenj.nl.

⁵ Signalen zijn onder andere afkomstig uit piketmeldingen die de Inspectie ontvangt en bevindingen van gerelateerde onderzoeken.

⁶ Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie/Indicatiestelling Forensische Zorg.

1.2 Afbakening

Om bovengenoemde redenen richt de Inspectie zich met dit onderzoek op het toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden. Hiervoor bestaan verschillende juridische modaliteiten. Zo kunnen bijzondere voorwaarden opgelegd worden als voorwaardelijke straf. Als de cliënt zich aan de voorwaarden houdt, wordt een deel van zijn straf niet ten uitvoer gelegd. Als hij een voorwaarde overtreedt, moet hij wel (een deel van) zijn straf ondergaan. Bijzondere voorwaarden kunnen daarnaast bijvoorbeeld ook opgelegd worden in het kader van het schorsen van een preventieve hechtenis. Als de cliënt zich aan de voorwaarden houdt, mag hij zijn rechtszitting in vrijheid afwachten. Zo niet, wordt hij alsnog preventief gehecht in afwachting van zijn rechtszitting. De Inspectie betreft onderstaande toezichtmodaliteiten in het onderzoek:

- schorsing van preventieve hechtenis;
- voorwaardelijke veroordeling;
- penitentiair programma⁷;
- voorwaardelijke invrijheidstelling⁸;
- voorwaardelijke beëindiging tbs⁹;
- tbs met voorwaarden.

De reclasseringsorganisaties hebben zichzelf regionaal georganiseerd (met alle drie één hoofdkantoor). Voor de keuze welke regio de Inspectie onderzoekt, hanteert zij twee criteria. In de eerste plaats wil de Inspectie twee gerechtelijke arrondissementen bij het onderzoek betrekken, zodat zij de samenwerking tussen de reclassering en twee verschillende arrondissementsparketten van het OM kan vergelijken. In de tweede plaats wil de Inspectie dat de regionale indeling van de drie reclasseringsorganisaties zo veel mogelijk aansluit op de gerechtelijke kaart. Het hanteren van deze twee criteria leidt ertoe dat de Inspectie het onderzoek uitvoert in de arrondissementen Noord-Holland en Amsterdam. De twee arrondissementen sluiten aan op de regionale indeling van RN en LJ&R die hierin beiden in één regio werkzaam zijn. Van SVG is Inforsa werkzaam in het arrondissement Amsterdam en Palier in het arrondissement Noord-Holland¹⁰. De Inspectie betreft dus RN regio Noord-West, SVG Inforsa, SVG Palier en LJ&R cluster Noord-West bij het onderzoek.

⁷ Gedetineerden kunnen in aanmerking komen voor het volgen van een penitentiair programma. Zij verlaten dan de inrichting, maar dragen een enkelband en moeten een minimum aantal uren dagbesteding per week hebben. Daarnaast wordt een aantal bijzondere voorwaarden opgelegd.

⁸ In Nederland komt iedere gedetineerde met een gevangenisstraf van 1 jaar of langer in aanmerking voor voorwaardelijke invrijheidstelling nadat hij 2/3 van zijn straf heeft uitgezeten. Aan deze invrijheidstelling worden bijzondere voorwaarden verbonden.

⁹ Tbs: terbeschikkingstelling.

¹⁰ SVG Palier is daarnaast ook werkzaam in het arrondissement Haaglanden.

2

Doel- en probleemstelling

Dit onderzoek richt zich op het toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden door de reclassering. Dit toezicht dient kwalitatief op orde te zijn teneinde de strafrechtelijke beslissing daadwerkelijk ten uitvoer te leggen en recidive verminderend te werken om zo een bijdrage te leveren aan de veiligheid van de samenleving. De Inspectie wil met dit onderzoek inzichtelijk maken hoe het gesteld is met de kwaliteit van dit toezicht. De centrale onderzoeksvraag luidt daarmee als volgt:

'Wat is de kwaliteit van het toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden?'

Kwaliteit is een veelzijdig begrip. De Inspectie baseert zich voor de operationalisering van dit begrip ten behoeve van dit onderzoek op meerdere bronnen (zie paragraaf 3.1). Het uitgangspunt is dat een reclasseringstoezicht kwalitatief op orde is als gedaan wordt wat moet gebeuren (de harde normen) en als dit goed gebeurt. Dit laatste definieert de Inspectie in dit onderzoek als het doorlopen van de regulatieve cyclus (Menger, Krechtig, Bosker, 2014). Het gaat om het inrichten, het uitvoeren en het monitoren van het toezicht en het bijsturen indien nodig.

De onderzoeksvragen richten zich op deze vier stappen:

1. *Hoe wordt het toezicht ingericht?*
2. *Hoe wordt het toezicht uitgevoerd?*
3. *Hoe wordt het toezicht gemonitord?*
4. *Hoe wordt het toezicht bijgestuurd indien dat nodig blijkt?*

Onderliggende vraag hierbij is in hoeverre deze cyclus terug te zien is in individuele casussen.

De onderzoeksvragen zijn verder geoperationaliseerd in indicatoren. Op een aantal hiervan zijn harde normen van toepassing, op anderen niet. Zie hiervoor paragraaf 3.1 en het analysekader in bijlage II.

3

Onderzoeksaanpak

3.1 Operationalisering

De Inspectie baseert zich voor de operationalisering van het begrip 'kwaliteit' ten behoeve van dit onderzoek op verschillende bronnen. Eén daarvan is het boek 'Werken in gedwongen kader' (Menger, Krechtig, Bosker, 2014), dat de reclasseringsorganisaties hanteren als belangrijk uitgangspunt voor het reclasseringswerk. Hierop gebaseerd hebben de reclasseringsorganisaties negen kenmerken¹¹ van goed toezicht geformuleerd. Een andere bron is de kwaliteitscirkel van Deming¹² waarin de plan-do-check-act-cyclus uiteen wordt gezet. In beginsel geldt deze cyclus als hulpmiddel voor kwaliteitsmanagement op procesniveau. De gedachte erachter is echter goed van toepassing op het reclasseringstoezicht, omdat het houden van toezicht een doorlopend, langdurig proces is. Het sluit bovendien goed aan op de regulatieve cyclus, zoals Menger, Krechtig en Bosker (2014) die omschrijven. Dit is een cyclische manier van werken die de aspecten van het traject a.h.w. 'reguleert'.

Regie en de regulatieve cyclus zijn centrale begrippen in bovengenoemde documenten. Regie is het zorg dragen dat zaken daadwerkelijk worden uitgevoerd en het *in control* zijn en blijven over een toezicht. Dat wil onder meer zeggen dat alle relevante informatie tijdig bekend is en hierop wordt geacteerd. Regie is terug te vinden in de samenwerking met keten- en netwerkpartners en in het gebruik van de regulatieve cyclus. Deze cyclus sluit grotendeels aan op de plan-do-check-act-cyclus van Deming. Vertaald naar het toezicht door de reclassering, gaat het om het inrichten, het uitvoeren en het monitoren van het toezicht en het bijsturen indien nodig. In dit onderzoek gaat het om hoe medewerkers dit proces doorlopen in toezichttrajecten. De vier onderzoeksvragen richten zich op deze vier stappen.

¹¹ Dat zijn achtereenvolgens tijdige start (1), effectieve werkaliantie met de cliënt (2), overeenstemming over de doelen (3), inschatting van risicofactoren en beschermende factoren als basis van het plan van aanpak (4), een proportioneel plan van aanpak (5), hybride werken (6), monitoren en evalueren (7), regie voeren (8) en adequaat reageren op ongewenst gedrag (9). Handboek 3RO (2014).

¹² Zie 'Circling back. Clearing up myths about the Deming cycle and seeing how it keeps evolving.' R.D. Moen, C.L. Norman. (2010)

In een kwalitatief goed toezicht behoren reclasseringswerkers alle vier de stappen te doorlopen. Toezicht houden is echter een dynamisch proces waarbij stappen elkaar kunnen overlappen of overgeslagen kunnen worden. Zo kan tijdens de uitvoering van een toezicht direct bijgestuurd worden in het geval van een ernstige recidive. De stap 'evalueren' is dan minder expliciet aan de orde: de reclassering stuurt direct bij. Daarbij vindt de uitvoering van het toezicht continu plaats: ook tijdens bijvoorbeeld een evaluatie van het toezicht vinden meldplichtcontacten plaats.

De drie reclasseringsorganisaties zijn uitvoeringsverantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden. Voor de uitvoering van deze taak dient de reclassering goed samen te werken met haar keten- en netwerkpartners. Een goede samenwerking hiermee is van wezenlijk belang voor een goed toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden. Daarom betreft de Inspectie een aantal netwerk- en ketenpartners bij dit onderzoek, namelijk het OM, de DJI, forensische (poli)klinieken, RIBW's en de politie.

In bijlage I is een schema opgenomen waarin de operationalisatie is opgenomen. Het schema bevat tevens de keten- en netwerkpartners die de Inspectie bij het onderzoek betreft en welke onderzoeksmethoden waarvoor worden ingezet. In bijlage II is het analysekader opgenomen, waarin de indicatoren verder zijn toegelicht.

3.2 Methoden van onderzoek

De hieronder genoemde onderzoeksmethoden zijn er op gericht om op algemeen niveau uitspraken te kunnen doen over de kwaliteit van het toezicht op de naleving van bijzondere voorwaarden. Hierbij worden ook onderzoeksmethoden gecombineerd om bevindingen te kunnen verifiëren, zoals in bijlage I is aangegeven.

Documentstudie

Wat betreft de samenwerking met keten- en netwerkpartners vraagt de Inspectie de betreffende samenwerkingsconvenanten op om te bezien wat de vastgelegde uitgangspunten voor de samenwerking zijn.

Informatiesysteem raadplegen

Alle reclasseringswerkers van de 3RO registreren hun werkzaamheden in hetzelfde cliënt volgsysteem, namelijk IRIS (Integraal Reclassering Informatie Systeem). Het is hierdoor mogelijk op een geaggregeerd niveau (zowel regionaal als landelijk per reclasseringsorganisatie) informatie op te vragen. Zo kan de Inspectie bijvoorbeeld zien hoe veel toezichten tijdig starten en hoeveel evaluatieverslagen reclasseringswerkers opstellen in de te onderzoeken regio's.

Interviews

De Inspectie neemt interviews af met diverse betrokkenen. Waar het bij het systeemonderzoek voornamelijk gaat om de vraag óf iets gebeurt, vraagt de Inspectie in de interviews meer naar de afwegingen die reclasseringswerkers maken. Uit het informatiesysteemonderzoek zal bijvoorbeeld blijken hoe vaak reclasseringswerkers een waarschuwing hebben gegeven aan de cliënt (vanwege het overtreden van een bijzondere voorwaarde). In de interviews vraagt de Inspectie of en zo ja welke afwegingen reclasseringswerkers maken wanneer een cliënt een voorwaarde overtreedt.

Voor de reclassering zal de Inspectie interviews afnemen bij uitvoerende medewerkers en leidinggevendenden. Bij de keten- en netwerkpartners zal de Inspectie interviews afnemen bij de medewerkers die met de reclassering samenwerken.

Dossieronderzoek

De Inspectie voert dossieronderzoek uit en stelt daarmee vast of de bevindingen via bovenstaande onderzoeksmethoden overeenstemmen met de inhoud van de dossiers. De Inspectie onderzoekt in totaal 60 dossiers. In de selectie ervan dienen drie categorieën vertegenwoordigd te zijn: lopende toezichten, positief afgesloten toezichten en negatief afgesloten toezichten. De Inspectie onderzoekt in iedere categorie 20 dossiers. De Inspectie kiest deze drie categorieën, omdat niet overal alle indicatoren aanwezig zullen zijn. Zo is het denkbaar dat in een recent gestart toezicht nog geen waarschuwingen zijn gegeven. Bij de bestudering van deze dossiers, is de Inspectie alert op eventuele verschillen dan wel overeenkomsten tussen de drie categorieën.

Spiegelsessie

De Inspectie kan, nadat alle informatie is verzameld en geanalyseerd, een 'spiegelsessie' organiseren met uitvoerend medewerkers van de betrokken organisaties. De Inspectie kan dan bevindingen over de samenwerking in de keten delen. Eventuele reacties hierop kan de Inspectie meenemen in de finale rapportage. Het al dan niet organiseren van deze sessie is afhankelijk van de bevindingen.

3.3 Analysekamer

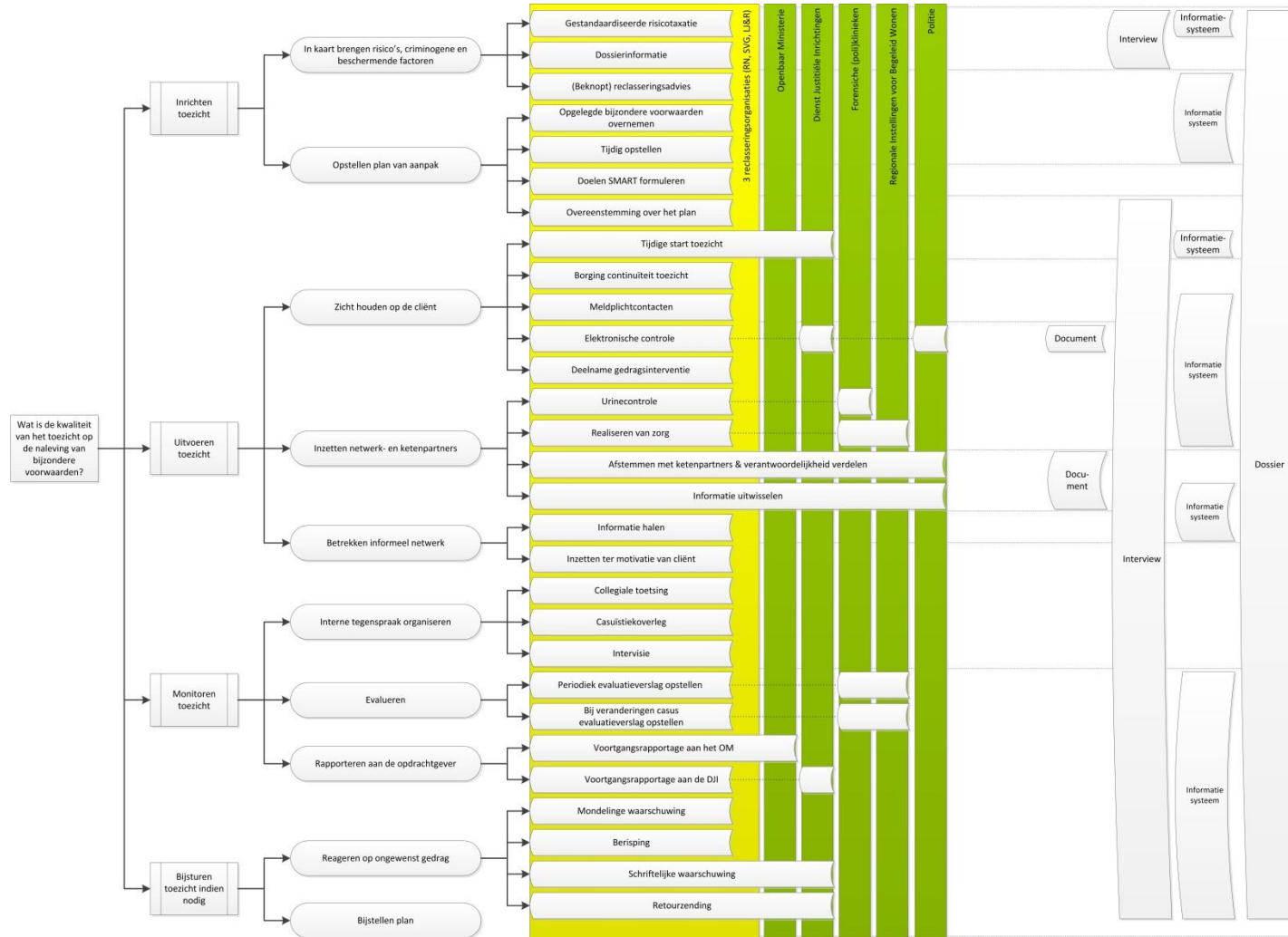
Voor het oordelen over de indicatoren die de Inspectie meet, maakt de Inspectie gebruik van het reeds bestaande toetsingskader voor de reclassering. In bijlage II is per indicator aangegeven welke norm de Inspectie ervoor hanteert. Hierbij dient vermeld te worden dat niet iedere indicator even concreet genormeerd is. Tijdige start van het toezicht is bijvoorbeeld wel duidelijk genormeerd, maar het realiseren van zorg niet. Dit komt enerzijds door het ontbreken van wettelijke normen op deze indicatoren, anderzijds door de professionaliteit die reclasseringsorganisaties van hun medewerkers verlangen. Medewerkers krijgen de ruimte om een doel op verschillende manieren te bereiken. De doelen zijn in ieder geval het naleven van de bijzondere voorwaarden, eventueel aangevuld met aanwijzingen die de reclassering zelf geeft of met doelen die in gezamenlijkheid met de cliënt zijn opgesteld.

I Bijlage

Operationalisering, bronnen en onderzoeksmethoden

Deze bijlage bevat een visuele weergave van de operationalisatie van dit onderzoek. De centrale onderzoeksvraag en de deelvragen zijn hierin uitgewerkt. In de afbeelding is ook zichtbaar welke organisaties een rol hebben in welk onderdeel. Tot slot laat de afbeelding zien welke onderzoeksmethoden de Inspectie inzet.

II

Bijlage Analysekader

Deze bijlage bevat het analysekader. Het bevat de normen waar de Inspectie op toetst.

	Indicator	Toelichting	Norm
1.1.1	Gestandaardiseerde risicotaxatie	Om de risico's, criminogene en beschermende factoren in kaart te brengen kan de reclasseringswerker gebruik maken van deze drie bronnen.	De risico's, criminogene en beschermende factoren dienen dusdanig in kaart te zijn gebracht, dat de reclasseringswerker in staat is er doelen aan te koppelen.
1.1.2	Dossierinformatie		
1.1.3	(Beknopt) reclasseringsadvies		
1.2.1	Opgelegde bijzondere voorwaarden overnemen	Op basis van de opgelegde bijzondere voorwaarden en de in kaart gebrachte risico's, criminogene en beschermende factoren, maakt de reclasseringswerker een	De reclasseringswerker dient de opgelegde bijzondere voorwaarden over te nemen in het toezichtplan.

1.2.2	Tijdig opstellen	plan van aanpak voor het toezicht. Hij doet dit in de vorm van een toezichtplan. De reclasseringswerker stemt dit document af met de cliënt.	Een toezichtplan dient tijdig ¹³ na de start van het toezicht opgesteld te zijn.
1.2.3	Doelen SMART formuleren		De doelen in het toezichtplan dienen Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden geformuleerd te zijn.
1.2.4	Overeenstemming over het plan		Er dient overeenstemming te zijn over het plan tussen de reclasseringswerker en de cliënt.
2.1.1	Tijdige start toezicht	Een toezicht start bij het eerste face-to-face contact.	Bij een schorsing van preventieve hechtenis moet binnen een week na ontvangst van de opdracht het toezicht starten. Bij een voorwaardelijke veroordeling is dit twee weken. Voor penitentiaire programma's en voorwaardelijke invrijheidstellingen geldt dat het toezicht aansluitend op detentie dient aan te vangen.
2.1.2	Borging continuïteit toezicht	Er zijn verschillende manieren om de continuïteit van een toezicht te waarborgen. Zo kan gewerkt worden met kleine groepen reclasseringswerkers die van elkaars zaken op de hoogte zijn. Een andere optie is duobegeleiderschap.	De continuïteit van het toezicht moet geborgd zijn.
2.1.3	Meldplichtcontacten	Een toezicht wordt, gebaseerd op de	Voor de intensiteit en frequentie gelden

¹³ Voorheen hanteerden de 3RO een norm van zes weken. Volgens de 3RO is dit in de uitvoering niet altijd haalbaar en nodig. Hier wordt niet meer op gestuurd. In het onderzoek worden uit IRIS de gerealiseerde termijnen geselecteerd en op basis hiervan het gemiddelde bepaald. Dit bepaalt de norm van tijdigheid.

		<p>ingeschatte risico's, ingeschaald in niveau 1, 2 of 3, waarbij niveau 3</p> <p>het meest intensief is met een hoge contactfrequentie.</p>	<p>onderstaande richtlijnen. De reclasseringswerker kan hier met redenen omkleed een eigen invulling aan geven. Bij niveau 1 kan de cliënt elke 90 dagen 3 keer worden gezien. Bij niveau 2 is dat 6 keer en bij niveau 3 is dat 12 keer. Hiervoor geldt een gemiddelde interval van respectievelijk 45 dagen, 30 dagen en 14 dagen.</p>
2.1.4	Elektronische controle	<p>Een gebiedsverbod of –gebod kan alleen sluitend worden gecontroleerd als sprake is van elektronische controle middels een enkelband. Het is denkbaar dat de enkelband na het verstrijken van tijd en goed gedrag wordt verwijderd, maar dat het gebiedsverbod- of gebod niet wordt opgeheven.</p>	<p>In die gevallen waarin een gebiedsverbod of –gebod is opgelegd, moet overwogen zijn waarom wel/geen gebruik wordt gemaakt van elektronische controle.</p>
2.1.5	Deelname gedragsinterventie	<p>Reclasseringsorganisaties bieden zelf een aantal gedragsinterventies aan. Daarnaast bieden andere organisaties, zoals GGZ-instellingen, gedragsinterventies aan. Voorbeelden van justitiële gedragsinterventies zijn de Cognitieve Vaardigheden training (CoVa), de leefstijltraining en de agressie regulatie training (ART).</p>	<p>Indien een gedragsinterventie als bijzondere voorwaarde is opgelegd, dient deze voltooid te zijn binnen de termijn van het lopend toezicht.</p>
2.2.1	Urinecontrole	<p>Urinecontrole is een middel om toe te zien op de naleving van een drugs- en/of alcoholverbod. Reclasseringsorganisaties</p>	<p>De uitslagen van urinecontroles dienen bij de reclassering bekend te zijn. De reclassering dient afspraken gemaakt te hebben met de</p>

		voeren deze niet zelf uit, maar werken hiervoor samen met andere instellingen (bijvoorbeeld de GGZ).	instellingen die de urinecontroles afneemt.
2.2.2	Realiseren van zorg	Als de bijzondere voorwaarde op zorg gericht is, kan ambulante of klinische zorg opgelegd worden. De reclassering dient er zorg voor te dragen dat de cliënt deze behandeling gaat volgen. De reclassering stelt de indicatie voor ambulante zorg. Voor klinische zorg stelt de afdeling Indicatiestelling Forensische Zorg (IFZ) van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en psychologie (NIFP) de indicatie.	De reclassering organiseert dat de cliënt de als bijzondere voorwaarde opgelegde zorg krijgt.
2.2.3	Afstemmen met ketenpartners & verantwoordelijkheid verdelen	De reclassering is uitvoeringsverantwoordelijk voor het toezicht. Als bijzondere voorwaarde kan zijn opgelegd dat de cliënt een zorgtraject moet volgen. De ingeschakelde zorginstelling is dan verantwoordelijk voor de voortgang van het zorgtraject. De verantwoordelijkheid voor het toezicht blijft bij de reclassering.	Omdat het zorgtraject onderdeel is van het reclasseringstoezicht, dient er helderheid te zijn wie er over welke besluitvorming gaat.
2.2.4	Informatie uitwisselen		Omdat het zorgtraject onderdeel is van het reclasseringstoezicht, dienen afspraken gemaakt te zijn hoe de informatie-uitwisseling verloopt. Daarnaast dient de reclassering op de hoogte te zijn van de voortgang ervan.
2.3.1	Informatie halen (bij informeel netwerk)	Het informeel netwerk van een cliënt kan ingezet worden om zicht te houden op hoe het met de cliënt gaat. Een voorbeeld is alcoholgebruik. Het kan ook ingezet worden om de cliënt te motiveren. Zo kan	Reclasseringswerkers dienen contact te hebben met het informeel netwerk van de cliënt, om informatie te halen en om dit netwerk in te zetten ter motivatie van de
2.3.2	(Informeel netwerk) inzetten ter motivatie van cliënt		

		bijvoorbeeld de hulp van de partner ingeschakeld worden.	cliënt.
3.1.1	Collegiale toetsing	Collegiale toetsing, casuïstiekoverleg en intervisie zijn manieren om interne feedback te organiseren.	Interne feedback dient dusdanig georganiseerd te zijn dat reclasseringswerkers altijd ruggespraak kunnen hebben en belangrijke beslissingen nooit alleen nemen.
3.1.2	Casuïstiekoverleg		
3.1.3	Intervisie		
3.2.1	Periodiek evaluaties opstellen	Om helder te hebben of de ingezette begeleiding bijdraagt aan de geformuleerde doelen, evalueren reclasseringswerkers het toezicht. Zij gaan dan per leefgebied na wat de stand van zaken is en welke vorderingen de cliënt heeft geboekt. Evaluaties kunnen vooraf gepland worden. Daarnaast kunnen ze ook ad hoc uitgevoerd worden, bijvoorbeeld bij een voornemen tot voortijdige positieve afsluiting.	Evaluaties dienen gehouden te worden. Een vaste termijn is er niet, wel moeten de evaluaties gepland zijn in het toezichtplan.
3.2.2	Bij veranderingen casus evaluatieverslag opstellen		Indien de casus daartoe aanleiding geeft, dient de reclassering een evaluatieverslag op te stellen.
3.3.1	Voortgangsrapportage aan het OM	De reclassering dient aan haar opdrachtgever te rapporteren over de voortgang van het toezicht. De opdrachtgever is het OM of de DJI.	De reclassering dient iedere 3 maanden een voortgangsrapportage aan het OM te sturen voor alle niveau 3 toezichten. Voor penitentiaire programma's geldt dat de reclassering op een derde van de PP-periode, op twee derde en aan het einde van de toezichtperiode aan de opdrachtgever rapporteert. Indien sprake is van elektronische controle, adviseert de reclassering over voortzetting of beëindiging
3.3.2	Voortgangsrapportage aan de DJI		

			hiervan.
4.1.1	Mondelinge waarschuwing	Een cliënt kan ongewenst gedrag vertonen. Dit kan variëren van niet op afspraken komen, agressief gedrag tot het overtreden van aanwijzingen of bijzondere voorwaarden. De reclasseringsmedewerker heeft verschillende mogelijkheden om te reageren: een mondelinge waarschuwing, een schriftelijke berisping of waarschuwing (de waarschuwing is zwaarder) of retourzending. Bij een retourzending wordt het toezicht als niet uitvoerbaar teruggestuurd aan de opdrachtgever. Het kan voorkomen dat, voordat tot retourzending wordt overgegaan, de officier van justitie op het parket nog een waarschuwing geeft. In het geval dat het OM de opdrachtgever is, moet de zaak ter zitting gebracht worden zodat de rechter zich er over uitspreekt.	De reclasseringswerker dient een afgewogen keuze te maken welk middel hij inzet. In geval van het overtreden van de bijzondere voorwaarden geldt dat in beginsel bij de 1 ^e keer direct contact met het OM moet worden opgenomen en een officiële waarschuwing wordt gegeven. Bij de 2 ^e keer beslist het OM over het vervolg op advies van de reclassering. DJI beslist al bij de 1 ^e keer bij een overtreding van de bijzondere voorwaarden over het vervolg op advies van de reclassering.
4.1.2	Berisping		
4.1.3	Schriftelijke waarschuwing		
4.1.4	Retourzending		De zitting dient binnen XX ¹⁴ dagen na retourzending plaats te vinden.

¹⁴ Vanwege arrondissementale verschillen vult de Inspectie deze norm tijdens het onderzoek aan, op basis van samenwerkingsafspraken tussen de reclassering en het OM.

III

Bijlage Documentatie

- Aanwijzing voorwaardelijke vrijheidstraffen en schorsing van voorlopige hechtenis onder voorwaarden.
- Circling back. Clearing up the myths about the Deming cycle and seeing how it keeps evolving. R.D. Moen, C.L. Norman. (2010)
- Criminaliteit en rechtshandhaving 2014. Ontwikkelingen en samenhangen.
- Capaciteitsbehoefte Justitiële Ketens t/m 2020. WODC, 2015.
- Handboek 3RO.
- Werken in gedwongen kader. Menger, Krechtig, Bosker, 2014.

IV

Bijlage Lijst met afkortingen

Afkorting

3RO

DJI

IGZ

IRIS

LJ&R

NIFP/IFZ

OM

RIBW

RN

SVG

WODC

ZSM

Betekenis

De drie reclasseringsorganisaties

Dienst Justitiële Inrichtingen

Inspectie voor de Gezondheidszorg

Integraal Reclassering Informatie Systeem

Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering

Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en
Psychologie/Indicatiestelling Forensische Zorg

Openbaar Ministerie

Regionale Instelling voor Beschermd Wonen

Reclassering Nederland

Stichting Verslavingsreclassering GGZ

Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatie Centrum

Zorgvuldig, Snel en op Maat

Missie Inspectie Veiligheid en Justitie

De Inspectie Veiligheid en Justitie houdt voor de samenleving, de ondertoezichtgestelden en de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken toezicht op het terrein van veiligheid en justitie om inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen, om risico's te signaleren en om organisaties aan te zetten tot verbetering. Hiermee draagt de Inspectie bij aan een veilige en rechtvaardige samenleving.

Dit is een uitgave van:

Inspectie Veiligheid en Justitie
Ministerie van Veiligheid en Justitie
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
communicatie@inspectievenj.nl | www.ivenj.nl

Augustus 2016

*Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.*